БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

(9073) | 1959 оной октябриин 13, вторник | Сэн 20 мүнгэн

...етскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВТО

...Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВТА

МОСКВА

...тадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойтой ...амдуулан хани халуун амаршалгануудые эльгээһэнэйтнай тү...таанадта, таанадаар дамжуулан аха дүү совет арадта Хитадай ...унистическэ партиин, Хитадай Арадай Республикын правитель... хитад арадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэбди.

...уухэ совет арад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ... Н. С. Хрущев түрүүтэй Центральна Комитедэй үнэн зүб хүтэл... үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа эхилээд, асари ...лоон жэлэй түрүүшын жэлдэ толотомо амжалтануудые ...а. Советскэ Союзай экономическа, соёл культурын байгуулалта ...ргэнөөр хүгжэнэ. Замбуулин соогуур дабшадаг советскэ хоёр... ракетын һарада амжалтатайгаар хүрэжэ ошоһон, замбуулин ...р дабшадаг гурбадахи ракетын амжалтатайгаар табигдаһан, ...тойрон дабшажа ябаһан түби хоорондын автоматическа станциие ...һан, дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын атомна ледокол байгуул...шар бүхы хүн түрэлтэнэй алдар соло болоһон наукынгаа хүг...н талаар Советскэ Союз эгээн хүгжэнги капиталистическэ оро... холо ахижа гараа гэжэ ехэ үнэмшэстэйгөөр гэршэлэн харуул... КПСС-эй XXI съездын табиһан түүхэтэ зорилгонуудые болзор... урид дүүргэхын тулада совет арад угаа ехэ коммунистическэ ...олтойгоор зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэреэ эрхилнэ. Капи...тай амгалан ёһоор мүрысэхэдөө, эгээн хүгжэнги капиталисти... оронуудые хүсэхэ, ахин гараха гэһэн асари ехэ зорилгоёо совет ...аб түргэнөөр дүүргэхэ гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди.

...ветскэ Союзай правительствын бэелүүлдэг эб найрамдалда ду... гадаадын политика бүхы гүрэнүүд болон арадуудай зүгһөө һай...эмжэгдэжэ, ехэ илалта туйлаа. Илангаяа нүхэр Хрущевой һаяхан ...а амжалтатайгаар аяншалжа ерэһэниинь уласхоорондын ша... шанга байдал һулаируулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ...н хамгаалха хэрэгтэ угаа ехэ туһа нэмэри болохоһоо гадна, ...оронды байдалай саашанхи хүгжэлтэдэ тон һайнаар, нилээд ...гөөр нүлөөлхэ байна. «Хүйтэн дайнай» политика бэелүүлхые ...алистнуудай хэршье оролдожо байгаа һаань, эб найрам... үнэн зүб ябадалай хэрэг заабол илаха. Түүхын заатагүй иимэ ...тэйгээр хүгжэхэ байһанда хэншье һаад ушаруулжа шадахагүй. ...тадай болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи аха дүү... ...ни барисаан, али бүхы харилсан ажаллалга манай хоёр ороной ...дай аша туһыень хангажа шадаха байна. Агууехэ совет арад ...й революцида, Хитадтахи социалистическэ байгуулалтада ходо...эгытөөр талархадаг, ехэ дэмжэлгэ үзүүлдэг байна.

...тадай революциин илалта, социализм байгуулгадахи амжалта... агууехэ совет арадай зүгһөө үзүүлэгдэдэг аха дүүгэй дэмжэлгэ ...туһаламжатай таһаршагүй холбоотой юм.

...эн далайсатайгаар коммунизм байгуулгадаа, бүхы дэлхэй дээ... найрамдалай түлөө тэмсэлдээ шэнэ, бүри толотомо амжалта... туйлахыень Советскэ Союзай арадуудта хүсэнэбди. Хитадай, ...э Союзай арадуудай хоорондохи аха дүүгэй, хэтэ мүнхын, ...хи хани барисаан мандаха болтогой.

...ы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгэй, хүн түрэлтэнэй хүг... хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури бологшо Советскэ Союз тү... социалистическэ лагериин агууехэ нэгэдэл мандаха болтогой.

...дай Коммунистическэ Партиин Түрүүлэгшэ **МАО ЦЗЭ-ДУН.**
Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ **ЛЮ ШАО-ЦИ.**
КНР-эй Бүхы Хитадай Арадай Түлөөлэгшэдэй Суглаанай Саг Үргэлжын Комитедэй Түрүүлэгшэ ЧЖУ-ДЭ.
Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ.

..., 1959 оной октябриин 9.

Н. С. Хрущевой Братскда ерээд байһан тухай. **Зураг дээрэ:** Н. С. Хрущев Братска ГЭС-эй барилга хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВ МОСКВАДА БУСАЖА ЕРЭЭ

КНР-эй байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадаад, Хитадай Арадай Республикаһаа бусахадаа КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Алас Дурна зүгэй, Сибириин городуудта хүрөө, тиигээд октябриин 10-най үдын хойно Москвада бусажа ерээ.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Ф. Устинов, СССР-эй, РСФСР-эй министрнүүд, КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай маршалнууд, Москвагай болон Московско областиин партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй Центральна Комитедэй таһагуудые даагшанар, КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Внуковска аэродром дээрэ ерэһэн байгаа.

Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Лю Сяо, посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд угтагшадай дунда байлсаа.

Нүхэр Н. С. Хрущевой «ИЛ-18» самолёдһоо буухадань сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна.

(ТАСС).

Замбуулин соогуур дабшадаг советскэ гурбадахи ракетын ябаса тухай

Замбуулин соогуур дабшадаг советскэ гурбадахи ракетэ октябриин 10-най 20 часта Газарһаа 470000 километр холо ошоод ябаа.

Олон шата дамжан һүрэдэг ракетын ашаар дабшаха замдань зүбөөр гаргагдаһан түби хоорондын автоматическа станци урда тээнь тодорхойлогдоһоной ёһоор һарада дүтэшэгүүр гараһан байна. Тиимэһээ станциин дабшалтада һарын татаса нүлөөлжэ, Газар тээшээ тэрэнэй гэдэргээ сухарин бусаха аргые хангаһан байха юм.

Түби хоорондын станциин бүхы аппаратура һайнаар хүдэлмэрилһөөр. Станциһаа научна мэдээнүүд октябриин 12-то, 15-да Москвагай сагаар 17 часһаа 18 час хүрэтэр абтаха юм.

(ТАСС).

Республикын колхоз, совхозуудта таряа, тэжээлэй корнеплодуудые хуряалга тухай

1959 оной октябриин 10-най мэдэ н

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Ороһото ургамалнууд	Тэжээлэй корнеплод
Хэжэнгын	108,8	59,6
Яруунын	102,1	49,0
Х-Байгалай	101,3	—
Закаменай	100,0	70,9
Баунтын	100,0	—
Кударын	99,4	67,2
Хориин	98,5	54,0
Бичурын	97,2	—
Түнхэнэй	97,1	62,7
Заиграйн	97,0	37,7
Зэдын	96,6	76,0
Курумканай	92,3	75,4
Кяхтын	92,1	54,9
Иволгын	92,0	41,0
Баргажанай	91,5	77,1
Ториин	91,3	31,0
Прибайкалиин	90,2	61,1
Тарбагатайн	88,3	48,9
Мухаршэбэрэй	88,0	49,0
Сэлэнгын	84,7	30,8
Б-Кударын	83,3	—
Кабанскын	76,0	59,4
СОВХОЗУУД:		
Сэлэнгын	118,4	34,9
Кяхтын	106,7	38,0
Борьёогой	104,5	18,4
Яруунын	95,7	61,0
«Эрдэм»	95,5	73,8
Хориин	95,0	43,0
Иволгын	92,7	27,0
Кабанскын	91,0	70,0
Бичурын	82,6	17,9

...стриин Президент д-р А. Шерф Совет орон соогуур аяншалһаар

...НГРАД, октябриин 10. ... Австриин Республикын ...льна Президент д-р А. Шерф ...н 10-най үглөөгүүр Ленин... Запорожье ошохоёо мор... ССР-эй Верховно Соведэй ...умэй гэшүүн И. В. Спири... Ленинградай горсоведэй гүй... түрүүлэгшэ Н. И. Смир... ССР-эй, РСФСР-эй Верховно ... депутадууд, олониитын ...шэд хүндэтэ айлшанаа ...улхаяа аэропорт дээрэ ерээ. ...гын урда тээ Ленгорсове...дкомой түрүүлэгшэ Н. И. ..., д-р А. Шерф үгэ хэлэһэн

❖

...РОЖЬЕ, октябриин 10. ... Австриин Республикын ...льна Президент д-р Адольф ...Советскэ Союз соогуур аян...ань тэрээнтэй суг ябалсаһан ...октябриин 10-да Ленинград... ерэбэ.

...эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. А. Ковпак, УССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо С. А. Слипченко болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд хүндэтэ айлшаниие аэродром дээрэ угтаа.

С. А. Ковпак А. Шерф хоёр үгэ хэлэһэн байна.

Австриин Президент Адольф Шерф болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд октябриин 10-да город соогуур ябажа хараба. Айлшад «Запорожсталь» заводто ерээд, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Днепрогэстэ ошожо хараһан байна. Тэрэ үдэртөө Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. А. Ковпак Австриин Республикын Федеральна Президент д-р А. Шерфые хүндэлжэ обед хэбэ.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн обедэй үедэ С. А. Ковпак доктор А. Шерф хоёр үгэ хэлэһэн байнад.

...дай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

...еспубликын эрхим уралан нарижуулагша" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

... нарижуулгын, ухаалан ... ажалда эдэбхитэйгээр ...сажа, үйлэдбэреэ сааша... нарижуулан һайжаруул... туһа хүргэһыень тэмдэг... ...дай АССР-эй Министрнүү..., профсоюзуудай област... ингэжэ тогтообо:

...бликын эрхим уралан на...гша» гэһэн хүндэтэ нэрэ ...Зэдын вольфрам-молибде...надай түрүү уралан на...ад, ухаалан зохёогшол...

...ов Буда Шаралдаевичта— канат дамжадаг дүүжэн харгын слесарь.

2. **Гуров** Виктор Петровичто — автомашина заһабарилдаг мастерской механическа цехын мастер.

3. **Карасев** Василий Степановичта —заһабарилгын-механическа заводой токарь.

4. **Морев** Николай Гавриловичта —Холтоһон руднигай слесарь-хабсарагша.

5. **Стерхов** Иван Григорьевичто— заһабарилгын-механическа заводой технорук.

«САГ СООГОО АБТАҺАН ТОГТООЛ»

Намар, үбэлдөө буруу, хашарагуудые һайнаар харууһалжа таргалуулха гэһэн КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол ойрохон зуура хаа хаанагүй мэдээжэ болобо. Иволгын аймагай «Заветы Ильича» колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, малшад энэ тогтоолтой танилсажа, ехээр һайшаагаа.

Үбэлжэлгын үедэ буруунуудаа мууса эдеэлүүлжэ, харууһалжа байһанай шалтагаанаар урда жэлнүүдтэ хамтымнай ажахы ямар ехэ хохидолдо ородог байгааб?! Хүсэд хүрэхэ, һайн шанартай, шэмэтэ тэжээлээр хангаад, дулаан, хуурай байрада байлгажа, бүлеэн уһа уулгаад байбал, үбэлжэлгын үедэ буруунуудай шэгнүүр 110—120 килограммаар нэмэнгүй яаха һэм, — гэжэ энэ колхозой буруушан Николай Григорьевич Шелкунов (зүүн талын зураг) ехэ урмашаһан янзатайгаар хөөрэбэ.

Хоёр жэлдэ мал адуулха зуураа Николай Григорьевич ехэ амжалта туйлажа байна. Түрүүшынгээ жэл 127 буруу бэлшээн таргалуулаад, майһаа сентябрь хүрэтэр тус бүриинь шэгнүүр үдэртөө 800 граммаар нэмээгээ. Эдэниие ажалша бэрхэ малшан Дмитрий Ильич Мергинев (баруун талын зураг) зундаа адуулжа гараа. Һаяхан тэдэ хашарагуудые шэгнэжэ үзэхэдэ, зургаан һарын туршада тус бүриинь шэгнүүр 144 килограмм нэмэһэн байба. Эдэ хашарагуудай томонуудые шэлэжэ гүрэндэ тушаахаар, шахан таргалуулхаар табижа, январь һарада үүсэлхээр хараална.

Тиихэдэ Николай Григорьевичто энэ жэлэй апрель соо жэжэ буруунуудые илгажа үгөө.

Эдэ буруунуудай жэжэхэнүүдтэнь таряа талханай зүйл хабартаа эдюулээд, зундаа оролдосотойгоор адуулхада, мүнөө танигдашагүй томо болошонхой. (Доодохи зураг). Октябриин 8-най үдэр тэдэнээ шэгнэжэ үзэхэдэнь, зургаан һарын туршада тус бүриин шэгнүүр 131 килограммаар гэхэ гү, али сүүдхэдээ 730 граммаар нэмэһэн байгаа.

—Энэмнай үшөөл бага гээшэ. Партиин обкомой, республикымнай правительствын тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор анхарал табяад, нэмэлтэ тэжээл үгөөд байбал, бүри ехэ амжалта туйлагдаха байха,— гээд Николай Григорьевич ехэл зоригтойгоор хараба.

— Манда тэжээл хүсэд хүрэхөөр үгэг. Бидэ өөһэдөө ехэ тогоон соо уһа бүлеэдхэжэ буруунуудаа уһалхабди. Силос зөөжэ эдюулхэбди. Силос, таряа талханай зүйл эдюулхэ хобоо кормушка бэлэн,—гэжэ Дмитрий Ильич хажууһаань дэмжэнэ.

— Эдэнэр ёһотойл малша хүнүүднай гээшэ. Өөһэдын хүсөөр малайнгаа байрые үбэлжэлгэдэ бэлдээ, — гэжэ колхозой зоотехник Валентина Петровна Симухина тэдэнэрые магтана.

Хоёр жэлэй туршада буруунуудые харууһалхадаа ямар дүй дүршэл оложо абабат, залуу малшад юун тухай ойлгохо, обёорхо ёһотойб? гэжэ нүхэр Шелкуновһоо асуухада, иигэжэ харюусаба:

—Үбэлэй сагта буруунуудта тэжээлһээ гадна, һайн харууһан хэрэгтэй. Үбэлдөө бүлеэн уһаар тэдэнээ уһалдагбди. Таряа талханай зүйл заатагүй бутаруулжа, тээрмэдэ татажа, хуурайгаар эдюулхэдэ зохид гэжэ ойлгооб. Юуб гэхэдэ, тэрэниие уһанда худхажа үгэхэдэ, түрүүшээр тунаад байһан уһыень тэзытэрээ ууха баатай болодог. Тэрээнһээ боложо зариманиинь шэшэжэ эхилдэг. Үбэлдөө һалхи бордоһоной болоходо хэдэн үдэр эдюулхээр тэжээлтэй байха ёһотойбди.

—Зунай сагта Хүндэлэн Сагаан гэжэ газарта буруунуудаа адуулаабди, — гэжэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Зунай халуунда үүрэй сайхаһаа эхилээд, үдэшын харанхы болотор адуулдаг байгаабди. Үдэрэй халуунда уһанай захаар амаруулхада һайн байгаа. Жэлэй дүрбэн сагта буруунуудаа дабһа, уһаар дутаадаггүйбди.

Намартаа жэжэ буруунуудые илгажа, шанга хүйтэн болохоһоо урид дулаан байрада оруулха, шэмэтэ тэжээл, таряа талханай зүйл эдюулхэдэ һайн. Буруунуудта бужуу, хамуу байлгажа болохогүй. Нёдондо буруунуудые даажа абахадамнай, зариманиинь бужуутай байгаа һэн. Ветеринарна хүдэлмэрилэгшын заабаряар тэдэнээ эмшэлжэ, бултыень эдэгээгээ һэмди. Мүнөө нэгэшье буруудамнай бужуу байхагүй. Тиигэбэшье буруунуудаа эмээр угаахабди.

«Заветы Ильича» колхоз партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргажа эхилээ. Октябриин 9-дэ бүхы буруу, хашарагуудаа шэгнэжэ дүүргээ. Октябриин 10-һаа жэжэ буруунуудаа дулаан байрада, һайн тэжээлдэ табиба. Буруунуудай үбэлэй байрые шадаал һаа силос дараһан газарта дүтэ түхеэрхэ шухала. Буруунуудай үбэлжэхэ байранууд хүсэд бэлэн болонхой.

Б. Гылыков,
манай тусхай корр.

Иволга.

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ

ЖЭЛ ХАХАДТА ХҮРЭХЭ ШЭМЭТЭ, БҮДҮҮН ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭГДЭ

Кударын аймагай „Путь к коммунизму" колхозойхид абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ

Һү, мяха, нооһо болон мал ажалай бусад продуктнуудые абаха талаар долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула Кударын аймагай „Путь к коммунизму" колхоз байгша ондо жэл хахадта хүрэхэ силос бэлэдхэхэ гэһэн үүсхэл республика дотороо гаргаа һэн. Мүнөө эдэнэр абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Энээн тухай бэшэгүүд доро толилогдоно.

Ажалаа шэнээр эмхидхэхэбди

Аймагай түрүү колхозуудай дүй дүршэл хараадаа абажа, энэ жэлдэ бидэ түрүүшынхеэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ звенонуудые эмхидхэһэн байнабди. Энэ түрүү арга алишье талаараа үлүү һайн байһанаа харуулаа.

Ажалта үдэрые усадхажа, сэхэ мүнгэн түлбэри хэрэглэһэнэй ашаар үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэ хараата һайнаар үнгэрөө. Звено бүхэндэ тусхай сабшалан даалгагдажа үгтэһэн байна. Звеногой гэшүүд эртээнһээ сабшалангаа сэбэрлэжэ, наг шэбхээр үтэгжүүлһэн юм. Мүн звено бүхэндэ хэды шэнээн үбһэ ногоо бэлэдхэхэ, хэды гаргаша хэхэ болон бусад зүйлнүүд уридшалан хараалагдаһан байгаа. Бүхыдөө арбан звено эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэнэй олонхинь үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ. Ф. К. Жарниковай хүтэлбэрилдэг 20 хүнһөө бүридэһэн звено 14 үдэрэй туршада 1250 центнер үбһэ һурилөө. Энэнь үдэр бүри үбһэшэн бүхэндэ 4,5 центнер үбһэн хүртэнэ. Нёдондонойхитой сасуулхада ажалай гаргаша нилээд хороо. Жэшээлхэдэ, Ф. К. Жарниковай звеногой гэшүүдтэ 1250 центнер үбһэнэй түлөө 5760 түхэриг түлэгдэһэн байна. Мүн В. В. Жарниковай, И. И. Игумновай болон бусад звенонууд һайнаар хүдэлжэ, хараалһанһаа гадуур мүнгэ зөөри гаргашалаагүй.

Үбһэ, тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэдэг дээрэһээ жэл бүри малай үбэлжэлгэдэ бэрхэшээлнүүд тохёолдодог гээшэ. Энээниие малшан бүхэн һайса мэдэнэ ха юм. Ниитынгээ мал үбһэ тэжээлээр хүсэд хангаха зорилгоор манай колхознигууд жэл хахадта хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидээд, республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ тусхай бэшэгээр хандаһан байгаа. Манай үүсхэл хаа хаанагүй халуунаар дэмжэгдээ һэн.

Шадаал һаа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхын тула хээрын ногоо, хара таряагаар силос даража эхилһэн байнабди. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ тэгшэ газар дээрэ силос дарагдаа. Энээндэ түрүүшээр зарим колхознигууд тиимэ этигэл найдабаригүйгөөр хандаһан юм. Теэд һайнаар дарагдаһан дээрэһээ силосэй гутаха ушар үзэгдэнэгүй.

Колхозой правлени шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ тусхай звено эмхидхэһэн байна. Тэрэ звенодо долоон автомашина, силос хуряадаг гурбан комбайн, силос нягталха трактор даалгагдаа. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, звеногой гэшүүд түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Үдэр бүри 250—300 тонно силос даража, бүхыдөө тэдэнэр 4 мянга гаран тонно силос бэлэдхэһэн байна.

Манай колхозой гэшүүд абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Октябриин 1-нэй мэдээгээр 7600 тонно силос дарагдаа. Шэмэтэ тэжээлһээ гадна, жэл хахадта хүрэхэ бүдүүн тэжээл абтаа. 12 мянган центнер үбһэн, 31 мянган центнер зелёнко, 4350 центнер турнепс, 30 мянган центнер таряанай һолоомон абтаба гээшэ.

Нёдондонойхитой сасуулхада үбһэ, тэжээл ехээр хуряагдаа. Бүри һайнаар жэшээлэн харуулхын тула иимэ таблицатай танилсая.

Тэжээл	хэмжүүр	1958 ондо бэлэдхэгдээ	Өөрынь үнэ сэн	1959 ондо бэлэдхэгдээ	Өөрынь үнэ сэн
Сабшалангай үбһэн	центнер	11152	66—18	12000	19—47
Нэгэ жэлэй ногоон (зелёнко)	центнер	2650	29—11	30000	14—23
Силос (кукурузын)	тонно	2300	130—40	5000	34—70
Силос (элдэб ногоогоор хэгдэһэн)	тонно	390	18—30	2600	9—20
Корнёплодууд (турнепс)	центнер	490	11—81	4350	7—24
Һолоомон	центнер	13000	10—54	30000	4—13

Энэ тоо, баримтанууд дээрэһээ харахада, үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ажалай гаргаша нилээд хороһон болоно. Юуб гэхэдэ, мүнгэн түлбэридэ ороһоной аша үрэ эндэ харагдана бшуу. Гэбэшье үбһэ, тэжээлэй өөрынь үнэ сэн үшөөл ехэ гэжэ һананабди. Мүнгэ зөөри багаар гаргашалжа, үбһэ, тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга боломжонууд бии. Үнгэрһэн хабар кукурузын таригдаха поли үтэгжүүлхын тула минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абтаһан байна. Ургамалай хойноһоо эзэн ёһоор харууһалга хэгдэһэн газарта һайн ургаса гараа, өөрынь үнэ сэн химда болоһон юм. Харин минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглээд, утаашань, хүндэлөөшэнь зуруул хоорондын элдүүрилгын хэгдээгүй, хайша хэрэгээр хандаһан газарһаа бага ургаса хуряагдаа, ургасын өөрынь үнэ ехэ болоо. Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, механизаторнууднай ажалай гаргашые доошолуулха тухай һанаагаа хүсэд табинагүй гээшэ. Колхозой агрономууд, механизаторнуудай ажалай хойноһоо һайнаар хиналта хэхэ, үлүү мүнгэ гаргашалгатай тэмсэхэ ёһотой. Эдэ бүгэдэ продуктнуудай өөрынь үнэ сэндэ нүлөөлнэ ха юм.

Саашадаа колхозиигууд болон механизаторнууд гаргаша багатайгаар бүри ехэ продуктнуудые абахын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

А. Жарников,
колхозой бухгалтер.

5000 тонно кукурузын силос дарагдаа

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз тэжээлэй эрхим ургамал — кукуруза ехээр таридаг болоо. Тэрэниие тариха, харууһалха, ургуулха талаар механизаторнууднай зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой. Нёдондо уларилай хэды таагүй байбашье, зарим газарта гектарай 250—300 центнер ногоон набша хуряагдаа һэн.

Хамтын малай тоо толгой жэл бүри олоширжо байна. Тэрээнтэй хамта үбһэ, тэжээл ехээр бэлэдхэгдэхэ ёһотой болоно. Малай тэжээлдэ кукуруза гол һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо эли тодоор хэлэгдэнхэй байдаг. Энэнь тон зүб. Кукурузын баян ургаса абабал, адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлдэг гэжэ малшан бүхэн ойлгонхой. Манай колхоз һү һаалгаар нэгэ хирэ аймаг соогоо суурхажа байгаа юм. Энээнэй «нюусынь» тайлбарилхада, кукурузын силос элбэгээр даража, зунай эхин болотор үнеэдтээ эдюулһэн байгаабди.

Адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ, тэжээл (илангаяа силос) бэлэдхэхэ зорилгоор энэ жэлдэ 515 гектар кукуруза квадратно-гнездовой аргаар лэ таряа һэмди. Колхоздомнай хүсэд оньһожоруулагдаһан 5 звено эмхидхэгдэһэн юм. Звено бүхэндэ «Беларусь» гү, али «ДТ-28» трактор, сеялкэ, газар элдүүрилхэ зэр зэбсэгүүд даалгагдажа үгтөөд, дүршэл ехэтэй механизаторнууд звенонуудые даагшаар томилогдоһон байха.

Звенонуудай олонхинь тарилгадаа муу бэшээр бэлдэһэн байгаа. Үрэжэл һайнтай, наранда һайса шарагдадаг газарта кукурузамнай таригдаа. Звеногой гэшүүд үбэлдөө, хабартаа тэндэ наг шэбхэ ехээр зөөжэ гаргаһан байна. Бүхыдөө 6885 тонно гэхэ гү, али гектар бүриин 15—18 тонно наг шэбхэ гаргагдаһан юм. Мүн кукурузын полидо 9 тонно аммиагай селитра, 1 тонно калийна дабһа тарилгын урда тээ, сеялкэ соо хэжэ тараагаа һэмди. Колхозой механизаторнууд богони болзор соо, агротехническэ эрилтэнүүдые наринаар сахижа, үрэһээ 6—8—10 сантиметр гүнзэгыдэ һуулгаһан байна.

Кукурузын үндэр баян ургаса абахын тула тарилгынгаа хойноһоо һайса харууһалха гэжэ оролдообди. Утаашань, хүндэлөөшэнь зуруул хоорондын элдүүрилгэ хэгдээ. Зүгөөр квадрадуудай хүсэд һайнаар болоогүй дээрэһээ зарим полидо нэгэ тээшэнь элдүүрилэгдээ. Зуруул хоорондын элдүүрилгэ хэхэ үедөө минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаһан байха. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудай ашаар кукурузамнай түргөөр ургаһан байна. Хуряалгын урдахана ургамалай үндэрынь 2,5—4 метр болоо һэн.

Кукуруза тариһан 407 гектар талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр 343 центнер ногоон эшэ набша хуряагдаа. 50 гектар кукуруза Сүхэ голой үерлэхэдэ уһанда абтаа юм. Тиихэдэ 58 гектар кукуруза малда һуури дээрэһээ эдюулэгдээ. Бүхыдөө 5 мянган тонно кукурузын силос дарагданхай. Зарим газарһаа бүришье һайн ургаса гараа. Жэшээлхэдэ, Виктор Жарниковай даадаг звеногойхид 50 гектар газарайга бүриһөө 710 центнер ургаса хуряаба. Тиигэжэ түрүү звеногойхид 1600 тонно һайн шанартай силос дараа. Х. Рахматулинай звено 105 гектар газарайга бүриһөө 360 центнер ногоон намаа хуряажа, 1260 тонно силос даранхай. Сергей Жарниковай звено гектар бүриһөө 330 центнер ургаса хуряагаад, 855 тонно эрхим шанартай силос даража абаһан байха юм.

Гэбэшье зарим звено муугаар хүдэлөө. Полканай комплексно бригадын звено адли байдалтай байгаа. Тэндэхи Николай Бухальцевай звено тарилгаяа дүүргээд һанаагаа амаршаһан байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Тарилгын хойноһоо харууһалха талаар өөдэтэй юумэ хээгүй. Тиимэһээ ургамалынь буртаг үбһэндэ дарагдашаһан байна. Арайхан гэжэ нэгэ тээшэнь элдүүрилгэ хэһэн нэрэтэй болоо юм. 68 гектар газарай гектар бүриһөө оройдоол 150 центнер ногоон тэжээл гараа. Эндэһээ миил 390 тонно силос дарагдаһан байна.

Энэ жэлэйнгээ алдуу дутуунуудһаа бодото тобшолол хэжэ, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада мүнөөнһөө бэлдэжэ эхилээбди. Кукурузын таригдаха үрэжэл һайнтай газар тодорхойлогдоо. Звеногой тоо, тарилгын талмай гол түлэб хуушаараа үлөө. Энэ һарада аймагай кукуруза ургуулагшадай суглаан болохо. Тэндэ түрүү кукурузашан Виктор Жарников өөрынгөө дүй дүршэл тухай хэлэжэ үгэхэ.

Манай колхозой гэшүүд ниитынгээ малда жэл хахадта хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Тэрэнэй ехэнхи хубинь кукурузаһаа бэлэдхэгдээ. Энээндэ механизаторнуудай аша ехэ. Малшад, һаалишад, хонишод бэлэдхэгдэһэн шэмэтэ тэжээлээ имагтал рационой ёһоор, гамтайгаар, эзэн ёһоор гаргашалха болоно.

Механизаторнууд хойто жэлдэ кукурузын үндэр баян ургаса абахын түлөө хүсэ шадалаа гамнахагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Путь к коммунизму» колхозой суута кукурузашан Виктор Павлович **Жарников** (дээдэхи зураг), доронь тэрэнэй ургуулһан кукуруза хуряагдажа байна (сентябриин эхеэр абтаһан зураг).

Г. Тимофеев,
колхозой агроном.
Г. Цыдыповэй фото.

Үгэдөө эзэн бологшод

Июнь һарын һүүл багаар Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой механизаторнууд болон колхозиигууд ниитынгээ адууһа малда жэл хахадта хүрэхөөр шэмэтэ тэжээл бэлэдхэе гэжэ республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна.

Түрүү колхозой үнэтэ үүсхэл халуунаар дэмжэгдээ. Хаа хаанагүй —холын Курумкан, Баргажанда, Яруунын элдин талада, ой модоор элбэг Ахадашье жэл хахадта, хоёр жэлдэ хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Унгурхынхид энэ мүрысөөнэй дулэ б[illegible]
руулаа һэн.
Таряалангай үргэн поли [illegible]
трактор, машинын абяан зам[illegible]
гүй: һүүлшын гектарнууд су[illegible]
лагдажа байна. Энээнтэй х[illegible]
һолоомон һурилэгдэжэ, зөө[illegible]
эхилээ. 30—35 мянган центнер
лоомон суглархa гэжэ энэ ко[illegible]
до хараалагдана. Иимэ ехэ [illegible]
мон һая наашадаашье абтаагүй
Эндэхи колхозиигууд КП[illegible]
ЦК-гэй болохоёо байгаа Плену[illegible]
ажалай эрхим амжалтаар угт[illegible]
түлөө тэмсэжэ, гүрэндөө таряа[illegible]
далдаха түсэбөө болзорһоонь [illegible]
дүүргээ. Гүрэнэй амбаарта 6 мя[illegible]
центнер шэниисэ, хара таряа[illegible]
мянган центнер просо, овёс, [illegible]
шүүхэ тушаагдаа. 5 мянган це[illegible]
шэниисэ үрэһэндэ хаагдаба. Г[illegible]
бүриһөө дунда зэргээр 13 це[illegible]
шэниисэ хуряагдаа. Зарим п[illegible]
һаа гектарай 18—25 центнер
ряагдаа. Суута комбайнер Ин[illegible]
тий Жарниковай хүтэлбэрилдэ[illegible]
лэг машинанууд 750 гектар [illegible]
хадажа, суглуулан сохёо. Түрү[illegible]
курузашан Виктор Жарников[illegible]
тар бүриһөө 710 центнер ку[illegible]
ургуулжа, колхоздоо суурха[illegible]
лонхой.
Адууһа малдаа жэл хахад[illegible]
рэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэ[illegible]
һэн харюусалгата зорилгоо [illegible]
лүүлхын, хэлэһэн үгэдөө х[illegible]
түлөө эндэхи колхозиигууд [illegible]
малгайгаа абангүйгөөр х[illegible]
7500 тонно силос дараха уялга[illegible]
һан аад, 7600 тонно дараба. [illegible]
үнеэн бүридэ дунда зэргээр [illegible]
но хүртэнэ. Мөөрөөшын ферм[illegible]
тонно болоо. Эхэ хонин бүри[illegible]
центнер, эхэ гахай бүридэ 2 [illegible]
эрхим шанартай силос дара[illegible]
Колхозой партийна орга[illegible]
колхозиигуудай дунда социа[illegible]
ческэ мүрысөө үргэнөөр дэлг[illegible]
һэн байна. «Жэл хахадта [illegible]
шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ!»[illegible]
һан уялгаяа заатагүй дүүргэ[illegible]
һэн тусхай гаршагтай бюл[illegible]
дээрэ мүрысөөнэй табан [illegible]
дүнгүүд согсологдожо, б[illegible]
звено бүхэндэ эльгээгдэдэг [illegible]
«Дайшалхы хуудаһан», «Сахи[illegible]
саг соогоо гаргагдадаг. Аги[illegible]
нууд колхозой үмэнэ таби[illegible]
зорилго тухай колхозиигуудта [illegible]
жэ үгэдэг байна. Коммунис[illegible]
агитаторнууд нүхэд Игумно[illegible]
кин, Сидинкин, Жарников [illegible]
бусад өөһэдынгөө жэшээгээ[illegible]
лаар колхозиигуудай эдэбхи[illegible]
лые толгойлжо ябадаг. Ко[illegible]
гууд С. Жарников, Р. Григо[illegible]
Н. Налабрадин, жолоошод [illegible]
Жарников, Иннокентий Лос[illegible]
колай Николаев болон бус[illegible]
мэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээр[illegible]
гараа.
Унгурхынхид хэлэһэн үгэ[illegible]
боложо шадаа. Тэдэнэр я[illegible]
хүшэр хүндэ зорилго бэелүү[illegible]
гатай байһанаа харуулба.
КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээт[illegible]
нумые ажалай бэлэгээр [illegible]
тулада эндэхи колхозниг[illegible]
мяха гүрэндэ худалдаха жэ[illegible]
түсэбые болзорһоонь урид [illegible]
гэжэ оролдоно.

Д. Бол[illegible]
мана[illegible]

КПСС-эй түүхэ шудалагшадта туһаламжа

СССР-тэ СОЦИАЛИЗМЫН ХҮСЭД ДҮҮРЭН, ЭСЭСЛЭН ИЛАҺАН ТУХАЙ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИ ТУХАЙ ЛЕНИНЭЙ ҺУРГААЛ

Бэшэ оронуудта капитализмын тогтожо байбашье, нэгэ, ганса орондо социализм илажа болохо гэжэ анха түрүүн В. И. Ленин эрдэм ухаанай ёһоор баталан хэлэһэн юм. Ленинэй энэ һургаал большевигүүдэй партиие, Россин хүдэлмэришэн ангиие хаанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ зоригжуулһан байна.

1917 оной октябрьда Россин хүдэлмэришэд, таряашад агуусхэ Ленинэй ударидадаг большевигүүдэй партиин хүтэлбэреэр засагаа гартаа абаа бэлэй. Иигэжэ манай орон дотор социализм политическэ талаар илаһан гэхэ гү, али мүлжэгшэ дарлагша ангинар засагһаа намнагдажа, хүдэлмэришэд, таряашад гүрэнэйнгөө эзэн болобо.

Зүгөөр, энээгээр, ажалшадай засаг тогтоолгоор социалистическэ революци дүүрэдэг бэшэ, харин эхилдэг гээшэ. Социализм байгуулхын тула, обществые социалистическэ ёһоор шэнэдхэн хубилгахын тула айхабтар ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй байгаа. Тиихын тула үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые ниитын зөөри болгохо, үйлэдбэриин социалистическэ харилсаа тогтоохо, мүлжэгшэ ангинуудые үгы хэхэ, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал усадхаха, үмсэ таряашадые хамтаруулха, арад зоной соёл гэгээрэлые дээшэлүүлжэ, социалистическэ оюун мэдэрэлтэй болгохо шухала.

Засаг ударидажа ябаһан хүдэлмэришэн анги энэ зорилгые бэелүүлжэ шадабал, манай орон дотор социализм илаха байгаа. Ленин, большевигүүд хүдэлмэришэн ангиин хүсэ шадалда найдадаг, манай орон дотор социализм лаб байгуулжа болохо гэжэ арад зондоо ойлгуулдаг һэн.

Засаг гартаа барижа байһан туладаа хүдэлмэришэн анги оронойнгоо буржуазие диилэжэ шадаха, таряашадтай үгэеэ ойлголсожо, хамтадаа шэнэ байдал байгуулха аргатай гэжэ агуусхэ багшамнай хэлэдэг бэлэй.

Харин тиихэдэ элдэбын этигэлгүйшүүл, троцкистнууд, зиновьевтон, бухаринтан гэхэ мэтын урбагшад манай орон дотор социализм байгуулжа шадагдахагүй гэжэ ехэ буляалдаһан юм. Ажахын болон соёл болбосоролой талаар манһаа түрүү баруунай капиталистическэ оронуудта социалистическэ революцини илаагүйдэ, тэдэ оронoй пролетаринарай машина, техникэ гэхэ мэтээр манда туһалаагүйдэ, бидэ өөһэдөө социализм тогтоожо шадахагүйбди гэжэ байгаад тэдэ шашалдаба.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ленинизмын эдэ дайсадай хорото номнолые буруушаажа, манай орон дотор социализм байгуулха хараа шугам арад зондоо заажа үгөө. 1925 оной апрельдэ болоһон XIV партийна конференци манай орон дотор социалистическэ обществын лаб байгуулагдаха хэрэгтэ батаар этигэжэ, энээндэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхыень партиие, совет арадые уряалаа һэн.

Коммунистическэ парти манай орон дотор социализмын илаха тухай асуудалые хоёр талаһаа: дотоодын ба гадаадын байдалай талаһаа хаража үзэхэ хэрэгтэй гэжэ заадаг байгаа. Дотоодын байдалай талаһаа харабал, манай орон дотор социалистическэ общество гүйсэд байгуулжа болохо гэхэ гү, али социализм хүсэд дүүрэн илаха гээшэ. Гадаадын байдалай талаһаа харабал, социализм эсэслэн хэзээ илахаб гэхэдэ, хэдэн оронуудта хүдэлмэришэд, таряашадай засаг тогтоогдожо, тэдэ оронуудта капитализмые дахин һэргээжэ тогтооxo аргагүй болоходо, социализмын диилдэхэгүй болоходо лэ илаха. «...Эгээ багань хэдэн түрүү оронуудта пролетаринарай илаад байбал, социалистическэ революци эсэслэн илаба гэжэ тоолоходо болохо» гэжэ Ленин бэшээ һэн. Ушар иимэһээ ганса орон дотор социализмын **хүсэд дүүрэн** илаад байбашье, энэ үшөө социализм **эсэслэн,** бусалтагүй илаба гэхэ аргагүй байгаа бшуу. Юуб гэхэдэ, империалистическэ гүрэнүүд социализм байгуулһан оронһоо хүсэтэй байгаа, тиимэһээ тус орондо добтолон орожо, тэндэ капитализмые дахин тогтоожо болохо байгаа. Ушар иимэһээ нэгэ орон дотор социализмын хүсэд дүүрэн илалта тухай асуудалые социализмын эсэслэн илалта тухай асуудалтай худхажа болохогүй.

МАНАЙ ОРОН ДОТОР СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ОБЩЕСТВО БАЙГУУЛГА

«Хүсэд дүүрэн социалистическэ общество байгуулхын тула хэрэгтэй бүхы юумэ» манда бии гэжэ манай багша В. И. Ленин хэлэдэг һэн. Энэ заабариень дахан ябажа, Коммунистическэ парти социализм байгуулха хэрэгые сэсэн мэргэнээр, бата найдамтайгаар хүтэлбэрилһэн байна.

Октябриин революциин иламсаар хүдэлмэришэн таряашанай гүрэн бүхы газар болон тэрэнэй баялигые бүгэдэ арадай, социалистическэ зөөри болгоо. Баяшуулай зөөридэ байһан завод фабриканууд, түмэр зам, шахта болон бусад үйлэдбэриин ехэнхинь хуряагдан абтагдажа, гүрэнэй зөөридэ оробо. Иигэжэ социалистическэ үйлэдбэри, социалистическэ зөөри бии болгогдоһон, буржуази засагһаа намнагдахаһаа гадна, зөөри баялигһаа хаһагдаһан байха юм.

Нэгэдэхи табанжэлэй туршада манай орон дотор айхабтар ехэ хубилалтанууд болоо һэн.

Ороноо индустриализацилха политикые манай партиин хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар мүнөө үеын томо промышленность байгуулагдаба. Тиигэжэ промышленностьмнай хүдөө ажахытай сасуулбал ехэ продукци гаргадаг болоо. Үмсын зөөридэ байһан жэжэ завод, фабриканууд огто үгы болоһон, үмсэ наймаашад мүн лэ түригдэһэн байна.

Энээнтэй хамта хүдөө нютагуудта үмсэ таряашад хамтын ажалда нэгэдэжэ, хүсэ шадалаа, зөөри малаа хамтаруулба. Үгытэй, дунда шадалтай таряашадые мүлжэжэ байһан нюдарган баяшуулай зөөри баялиг хуряагдажа абтаба. Колхозууд боложо хамтарһан таряашад машина зэмсэг хэрэглэдэг, ажахыгаа шэнэ ёһоор ябуулдаг болоо.

Нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй эсэстэ манай орон дотор социалистическэ экономикын үндэһэ һуури табигдаба. Иигэжэ капитализмын үндэһэ һуури таһа сохигдо[illegible]
хэниие булихаб гэһэн [illegible]
шиидхэгдэжэ, социализм [illegible]
шье, хүдөөдэшье диилэһэн [illegible]
Гэбэшье хүдөө ажахы[illegible]
таряашадай жэжэ ажахы [illegible]
бии һэн. Оронoймнай бүх[illegible]
шадай 40 процентнь үшөө к[illegible]
ороогүй байгаа. Тэрэ үедэ [illegible]
листическэ ёһоной шэнэдхэ[illegible]
лалта хүсэд дүүрээгүй байга[illegible]
Хоёрдохи табанжэлэй (19[illegible]
туршада социализм бай[illegible]
шэнэ гайхамшаг амжалта[illegible]
латдаа. Олон мянган шэ[illegible]
фабриканууд баригдажа, со[illegible]
тическэ үйлэдбэри үзэгдөө[illegible]
даагүй түргэнөөр хүгжэбэ. [illegible]
ашаар социализмын матер[illegible]
техническэ һуури табигдаа[illegible]
сын ажалтан булта хам[illegible]
дажа, хүдөө ажахыда со[illegible]
ческэ ёһо журам бүримүһө[illegible]
Иигэжэ бүхы арадай [illegible]
социалистическэ ёһоной [illegible]
риин харилсаа тогтоогдо[illegible]
най орон дотор мүлжэгш[illegible]
ангинууд эсэслэн усадхагд[illegible]
ниие хүнэй мүлжэхэ ябада[illegible]
дэһэ шалтагаан огтолон үг[illegible]
бэ.
Манай орон дотор [illegible]
ехэ революци хэгдэбэ. Ол[illegible]
мянган һургуули, клуб, К[illegible]
байшан, театр, кино гэх[illegible]
гэгээрэлэй эмхи зургаану[illegible]
дээ. Улад зон эрдэм ном[illegible]
һон, һургуулиин наһанай [illegible]
булта һургуулида ябадаг[illegible]

Хүдөөгэй дуушад

...Москвада болохоёо байгаа бурят ...усство, уран зохёолой декадада ...рнууд, дуу хатарай ансамбль... гадна, уран һайханай бүлгэмүүд ...баадалсаха юм. Москвагайхид ...д, бурят оперо, баледуудые, ...Хэжэнгын бурядуудай, Ехэ-...налейн шэмээшэгүүдэй олоороо ...улахые, зоовстеринарна институтай студентнэрэй, Улан-Удын ...тернат-һургуулиин багашуулай ...архые харахань гээшэ.

Ехэ-Куналейн шэмээшэгүүдэй ...р бурят искусствын түрүүшын ...адада хабаадалсаа һэн. Энэ ...рые багаһаа хойшо дуу хүгжэм-...дуратай Рыжаков Федор Фера-...тович 1932 ондо эмхидхэһэн ...27 жэлдэ Ехэ-Куналейн хоор ...эд олон концерт табиһан, зуу-...ад янзын дуу дуулаһан байна. ...үнөө тус хоорто 50 хүн хабаадал-...на. Тэдэнэр бэлэн дуунуудые ...улахаһаа гадна, мүн өөһэдөө дуу ...ор зохёодог байна. Дуушан Лу-... Тимофеевич Лобазеров «Ленин ...тай», «Ажал тухай» дуунуудта ...гжэм зохёогоо. Тэрэнэйнь аялгань ...йхан, үгэнь гүнзэгы удхатай. ...энэр долоон жэлэй түсэб тухай, ...ти тухай, колхозой ажабайдал ...тай, мүн шогтой хүхюутэйород ...лай дуунуудые дууладаг.

Хэжэнгын аймагай хоор 1948 он-... республикын 25 жэлэй ойн һайн-...эй урда тээ эмхидхэгдээ һэн. Тии-...з оройдоол арбаад дуушантай, ...гэжэл шадабари багатай бай-...а юм. Мүнөө тус коллектив ...оммунистическэ бригада тухай», ...уехэ Ангара», «Байгалай то-...» болон «Сэлэнгэ мүрэн» гэхэ ...э дуунуудые дуулана. Хүгжэм-...өөр а'капелла дуулаха гээшэ ...э хүндэ хэрэг. Хэжэнгынхид а'ка-...лаар «Баянхан Хэжэнгэ», «Бар-... уула», «Баян гол» гэжэ дуунуу-... гүйсэдхэдэг болонхой. Илан-...а эдэ дуунуудые угаа һайха-..., уран нугалбаритайгаар дуу-...а. Энэ амжалтань хормейстер ...лентина Николаевагай оролдо-...ой, үнэн зүрхэнһөө ажаллаһа-... аша үрэ болоно. Хэжэнгынхи-... дуунууд Бүхэсоюзна радио-...ор дамжуулагдаһан, грамплас-...ка дээрэ бэшэгдэһэн байха. Эдэ ...рнуудһаа гадна, бурят арадай ...трументнүүдэй (хуур, лимбэ, ..., хучир, чанза) ансамбль дека-...а хабаадалсахань. Ансамблиин ...жэмшэд бултадаа Бурядай ...СР-эй культурын габьяата хү-...мэрилэгшэдһөө бүридэнэ.

...Бурядай зооветеринарна инсти-... хатаршад «Барилдаашад», ...ор» болон «Хурын наадан» ...н һонирхолтой хатар наада ...дэнэ. Бурят интернат-һургуу-...н багашуул «Аха дүү арадуу-... хани барисаан» гэһэн удхатай ...рай сюитэ бэлдээ. Уран һай-... эдэ бүлгэмүүд бурят искус-..., уран зохёолой декадада ха-...алсаха, арадайнгаа соёл куль-...ын хүгжэлтые Москвада ха-...алсаха байна.

Б. Д. Дондоков,
...публикын арадай творчествын байшангай хүдэлмэрилэгшэ.

Культурын университедэй һурагшад республикын уран зураашадай зурагуудтай танилсажа байна.

Л. Хайдуровай фото.

„Эрдэм бэлиг— эрхим баян"

Үнгэрэгшэ хабар Улан-Удын Советскэ районой ажалшадай дурадхалаар городтомнай культурын университет нээгдэһэн юм.

Зундаа забһарлаһанай һүүлээр, октябриин 1-дэ университедэй һуралсалай шэнэ жэл эхилээ.

Октябриин 7-ной үдэшын 7 час 30 минута. КПСС-эй горкомой политгэгээрэлэй байшанда хүнүүд олоороо суглараад, үргэн ехэ зал соо табигдаһан зурагуудые ехэ һонирхон хараба. Эндэ Бурядай АССР-эй арадай уран зураашад Ц. Сампиловай, Г. Павловай, республикын габьяата уран зураашад Ф. Балдаев, Н. Неволина, Т. Рудь болон бусадай зураһан гоё һайхан зурагууд нюдэнэй хужар, сэдьхэлэй омогорхол болоо. Тэдэ зурагууд тухайгаа авторһуудынь ойлгосотой зохидоор хөөрэжэ үгөө.

Бэлигтэ сатирик Ф. И. Балдаевай «Кукуруза», «Архиин зарса», «Хоб жэб хоротой» гэһэн энеэдэтэйгээр, уран гоёор бэшэһэн зурагуудынь хүнэй дура буляана.

Мүн Москалев, Сахаровская, Неволина гэгшэдэй зурагуудай дэргэдэ хүнүүд олоороо суглараад, өөһэд өөһэдыиноө һанамжа хэлэнэ, буляалдаадшье абана.

«Һайнаар хүдэлнэ даа, олонхи уран зураашаднай. Москвада болохоёо байгаа декадын урда тээ ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа байһан уран зураашадтаа бүри ехэ амжалта хүсэхэ байнаб» —гэжэ «Бурстрой» трестын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Н. П. Панасенкова үнэн зүрхэнһөө баясан, омогорхон хөөрэнэ.

Уданшьегүй уужам һаруул залда университедтэ һурагшад уригдаад, ээлжээтэ лекцие шагнажа эхилбэд.

«Манай республикын уран зурагай хүгжэлтэ» гэһэн темээр Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институтдай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Тумахани һонирхолтой лекци уншаа. Манай республикада уран зурагай хайшан гээд бии болоһон тухай һонирхолтой баримтануудые дурдаба.

Лекциин һүүлээр олон асуудал табигдажа, республикын уран зураашадай Союзай правлениин түрүүлэгшэ Г. Е. Павлов, уран зурааша Т. Рудь гэгшэд тодорхой харюунуудые үгөө. Университедтэ һурагшад уран зураашадай декададаа хэр зэргээр бэлэдхэжэ байһан тушаань һонирхобо.

—Хэрбээ 1940 оной декадын үеэр 300 зураг харуулагдаһан һаа, мүнөө болохоёо байгаа декадада 800 гаран зураг харуулагдаха юм. Тэрэ үеынхиһөө уран зураашаднайшье олошороо. Оронойнгоо городуудай уран зурагай дээдэ һургуулинуудые эрхимээр дүүргэһэн бэлигтэ залуу уран зураашад бии болоо,—гэжэ нүхэр Павлов харюусана.

Уран зураг тухай үшөөл һайн мэдэдэггүй байһан хүнүүд мүнөө университедэй энэ үдэшын хэшээлһээ яһала һонин юумэ ойлгожо, урматайнууд гэр гэртээ тараа.

Эдэ һуража байгшадай дансые харахада, ехэл һонин: 400 гаран хүнүүдэй дунда барилгашад, завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд, студентнүүд, дээдэ һургуулинуудай багшанар, пенсионернүүд болон бусад бии.

Хүн түрэлтэнэй зол жаргалай дээдэ шата—коммунизм тээшэ зорижо ябаһан совет хүнүүд мэдээгүй юумэеэ мэдэжэ абаха гэжэ саг үргэлжэ эрмэлзэдэгынь элитэ!

—Университедэймнай Совет 9 хүнһөө бүридэнхэй. Энээндэ искусствын ажал-ябуулагшад, дээдэ һургуулинуудай багшанар болон нийтын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд оруулагдаа. Жэл соо ямар лекцинүүдые уншаха, хаанаһаа ямар мэргэжэлтэдые уриха тухайда Соведэйнгээ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсээбди. Университедтэмнай орожо һурахаяа үшөө хэдэн арбаад хүн мэдүүлгэ үгэнхэй. Медицинын, уран зохёолой, мүн бусадшье асуудалнуудаар лекцинүүдые уншахын тула Москва, Эрхүү, Хабаровск городуудһаа мэргэжэлтэд уригдаха.

—Мүнөө ажалдамнай зарим тэды бэрхэшээлнүүд тохёолдодог. Жэшээнь, программаяа, соносхолос типографида хэблүүлхын, радиогоор соносхол дамжуулхын тула мүнгэн хэрэгтэй болоно. Соносхолоо няахадаашье баһал городой соносхолой бюродо мүнгэ түлэхэ хэрэгтэй. Университедтэ даб дээрэ багаханшье һаа, мүнгэ һомолоо хадань ехэ һайн байгаа. Энээн тушаа Улан-Удын горсовет, республикын Культурын министерство, юундэшьеб, анхаралаа табинагүй,—гэжэ университедэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Воронцова мэдүүлнэ.

Ч. Ринчинов.

Арадай оньһон үгэнүүд

Хитад арадай: Һайн нүхэргүйгөөр алдуугаа мэдэхэгүйш.

Өөрыгөө ехээр магтадаг хүн худалша байдаг.

Туркмен арадай: Юу заалгаһанаа бү хэлэ, юу ойлгоһоноо хэлэ.

Аймхай хүниие үхэл абархагүй.

Монгол арадай: Ябаагүй харгы —аюултай шэнги, танигдаагүй хүн—сухалтай шэнги.

Далайда дуһалшье нэмэри.

Түбэд арадай: Тахяа хулуугшые хэһээгээгүй һаашни—мори хулууха.

Барай арһа хэдэрһэн элжэгэн хэниешье айлгадаггүй.

Булад шэрээгдэхэ бүреэ хатуужадаг.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Түбшэн зантай, бэлигтэй бэрхэ, артист

Агаар арюун, аятай дулаахан. Тэнгэриин тэг дундаһаа тэргэд һара һүлэмхи гэрэл толоёо үлгэн дэлхэй руу үлэ мэдэгээр адхана. Борбоосогойн шэнээн борохон дууша шубуухайнуудай хүхюун хүгжэмөө үни удаанай хуряагаад, уурхай соогоо нойрсожо байһан үе.

Дошхон солгёо урадхалтай Сэлэнгэ мүрэн шадархи колхозой эдир залуушуул, үдэрэйнгөө ажалай һүүлээр городой театр, кино харахаар зорёод, онгосо-хайбаар уһаяа гаталан, долгин дээгүүр бүүбэйдүүлжэ ябаба...

Һэльбүүршэ хүбүүн:

— Нүхэд, шагныт! Энэ хаанаһаа хүгжэм шэнхинэбэ гээшэб! —гээд, нүхэд руугаа хараадхина.

Нээрээшье хүнэй сэдьхэл татамаар аялгатай хүгжэм лэ?— гэжэ онгосын һүүл залагша басаган һонирхошобо...

Тэдэ залуушуулай яаралтайгаар гэшхэлэн ерэхэдэнь, хоёр дабхар байшангай сонхонууд сэлигдэнхэй, тэндэһээ хуур, лимбын шэнхинээн сонхоор һэбигдэн угтаба. Эндэ театральна-хүгжэмэй училищиин зал соо һуралсалай жэлэй дүүрэһэндэ зорюулагдаһан вечер боложо байһан юм. Баярай вечер дээрэ һургуулиин директор Геннадий Николаевич Архинчеев училищиие дүүргэгшэдые халуунаар амаршалжа байгаа һэн. Училищи дүүргэгшэд нэрьемэ шанга альга ташалган доро ээлжээ ээлжээгээр ошожо, директорэйнгээ гарһаа аттестадуудаа абажал, абажал байба. Тиихэдэ, (1937 ондо) тэдэнэй дунда училищаа эрхимээр дүүргэһэн Иван Миронов алтан шэмэглэлтэй аттестат абаад, баяраа халяан байгаа бэлэй даа...

Байгша оной ноябриин 27-до Москвада болохо бурят искусство, уран зохёолой декада гансашье бурят зоной дунда бэшэ, мүн бүхы Эхэ орон доторнай сууряатаа! Гүрэнэй бурят драмын театрын коллектив «унтаха нойроо, эдихэ хоолоо» мартан хүдэлжэ, декадада бэлэдхэлдээ шэнэ шэнэ творческо амжалта туйлажа байгаа юм. Тэдэнэй дунда түб зантай артист Иван Миронов хаба шадалаа, бэлиг шадабаряа гаргалсана. Тэрэнэй намтар богони аад, баялиг зүйлөөр олон. Бага балшар наһандаа эжы абаһаа хахасажа, үншэн хэнзэ үлэһэн хүбүүе айл нютагаархидынь, түрэл түхимэйхидынь үльмы дээрэнь үндылгээ бэлэй.

Гүлмэрхэн Иван училищи дүүргэһэнэй удаа Гүрэнэй драмын театрын сценэ дээрэ түрүүшынхеэ гарахадаа, Н. Г. Балданогой «Олоной нэгэн» гэһэн зүжэг соохи эдир партизан Михалха хүбүүнэй образые яһала боломоор гаргажа, творческо замайнгаа эхи татаа һэн. «Һайнааршье, муугаршье наадаа һаа — түрүүшынгээ алхам хээ һэм» гэжэ Иван Миронов мүнөө хэлэдэг. Мүн «Мэргэн» гэдэг комеди соохи мэргэнэй абари зан, түхэл маяг, һанал бодолые шадалайнгаа хүрэхысэ гаргажа, наада харагшадта магтуулһан байха. Залуу артист онол шадабаряа улам дээшэлүүлхын тулада ехэ оролдолго гаргадаг байгаа. Режиссернууд Г. Цыдынжапов, М. Шамбуева, А. В. Миронский гэгшэд залуу артистын творческо ургалтада нилээд ехээр нүлөөлһэн байха.

Иван Миронов театрын сценэ дээрэ хори гарамгай жэлдэ хүдэлжэ байнхай. Энэ үе соо бурят уран зохёолшодой, ородой, Баруун Европын классигуудай, мүн советскэ драматургнуудай хэдэн зүжэгтэ, хамта дээрээ табяад шахуу рольдо наадаа.

Иван Елизарович Миронов — залуу драматург юм. Тэрэнэй зохёоһон «Айлшан», «Нэгэ ушар», «Булагдабал дүүрээ» гэхэ мэтэ зүжэгүүд яһала удха һайнтай зохёолнууд. Ц. Шагжинай «Хабарай дуун» гэжэ зүжэгтэ дүлиишэг Дарма үбгэнэй, мүн залуу драматург Б. Пурбуевай декадын үедэород хэлэн дээрэ харуулагдаха «Сасуутан» гэжэ зүжэгтэ мэхэтэй Даржаа үбгэнэй образуудые һайнаар гаргаа. Энэ жэлдэ Бурят драмын театрын сезон В. Халматовай «Нэгэ амисхалаар» гэжэ зүжэгөөр хүшэгээ нээбэ. Энэ зүжэгые режиссер И. Миронов сценэ дээрэ табихаһаа гадна, колхоз соогоо хүндэтэй үбгэн Шоноевой рольдо наадаһан байна.

Агуу ехэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулжа, Н. Погодиной бэшэһэн «Кремлиин курантнуудые» табиха гэжэ театрынь шиидээд, В. И. Ленинэй рольдо наадахыень И. Мироновто даалгаа һэн. Бүхы дэлхэйн ажалшадай инаг вождь В. И. Ленинэй образые зүбөөр, үнэншэмөөр харуулхын тулада Иван Елизарович Миронов хаба шадалаараа шармайн оролдоо.

Театрын газаа хүн зон олон, хүл хөөрсэгэнөөн боложо байба.

— Хэндэ үлүү билет бииб?

— Ленинэй рольдо Миронов наадахань гэлсэнэ гүбди?

— Билет дууһашаһан байбал!— гэлдэһэн хөөрэлдөөн замханагүй.

...Хүшэгэ нээгдэбэ. Һуурида хүртөөгүй зарим хүнүүд хүл дээрээ зогсоно. Энэ үеэр сценын саана Иван Миронов дуугай гэшхэлхэдээ:

— Хүн түрэлтэнэй гени, агуу ехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй образые харагшадай урда хэр зүбөөр харуулжа шадаха аа биб!—гэжэ һанахадаа, бэень доһолно.

«Владимир Ильич хэдыдээ гаража ерэхэнь ааб» гээд, хүнүүд хүлеэжэ ядана. Агнууриһаа бусаһан Ильичын бушуу түргэнөөр, зугаатай наадатайгаар юрын таряашан Чуднов үбгэнэй гэртэ орожо ерэхэдэ, зал соо альга ташалган нэрьешэнэ...

Бурят драмын театрын декадада абаашаха репертуарта А. Грибоедовэй «Ухаанһаа болоһон уйдхар», хитад драматург Цао-юй гэгшын «Тайфун», Ц. Шагжинай «Будамшуу», Д. Батожабайн «Барометр шуурга харуулна», залуу драматург Б. Пурбуевай «Сасуутан» гэжэ зүжэгүүд ороно. Эдэ зүжэгүүдтэ Иван Миронов бултандань хабаадалсаха юм.

Бурядай искусствын хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулалсаһан Иван Елизарович Мироновой ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэрээндэ республикын габьяата артистын, удаань арадай артистын нэрэ зэргэ олгоһон байна.

А. Шадаев.

...зоной дундаһаа шэнэ ёһоной ...ллигенци урган гараба. Ком-...стическэ парти советскэ хүнүү-...шэнэ ёһоор хүмүүжүүлээ. Ма-...ороной ажалшад марксизм-...низмын үзэл сурталые шэнгээн ...ан; бэе бэедээ, хамтын зөө-...ба ажалда шэнэ, социалисти-...э ёһоор хандадаг болоһон бай-...м. Бүхы общество соомнай шэ-...зоной оюун бодол, социалисти-...э идеологи илаба, советскэ ...ай морально-политическэ нэ-... бии болоо.

...гэжэ СССР дотор социализм ... дүүрэн илаһан байна. Со-...змын туйлаһан түүхэтэ илал-...д 1936 ондо баталан абтаһан ...Р-эй шэнэ Конституци соо хуу-... ёһоор баталагдан бэшэгдээ

...ммунистическэ партиин хүтэл-...өр, советскэ арадай хүсэл орол-...оор СССР дотор байгуулагда-... социализм Агуу ехэ Октябриин ...юциин гол үрэ дүн мүн.

...най орон урагшаа, коммунизм ... дабшаба. СССР дотор ком-...змын эхин шата—социализм ...лагдаа, тиигээд советскэ об-...о социализм байгуулгые тү-...н ба коммунизмда удаа да-...н орохо шатые эхилбэ гэжэ ...оной март һарада болоһон ...ын XVIII съезд тэмдэглэһэн ...

...ЦИАЛИЗМЫН ЭСЭСЛЭН ИЛАЛТА

...сагта ганса манай орон до-... социализм илаад байгаа. Ка-...листическэ дэлхэй манай оронһоо олон талаараа үлүү ехэ байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ манай орон дотор дэлхэйн бүхы промышленна продукциин 10 шахуу процент гаргагдадаг, хүн зоной 9 процент ажаһуудаг, газар дайдын 17 процент хүртэдэг һэн.

Бүхы оронуудтахи мүлжэгдэнги, дарлатданги зон социалис байдалые һайшаажа, манай гүрэниие дэмжэжэ байгаа. Капиталистическэ оронууд хоорондоо зүрилдөөтэй байжа, СССР-тэ хамтаараа нэгэн доро добтолон орохо аргагүй, тиимэһээ манай ороной социалистическэ байгуулалтаяа эрхилхэ саг олгожо байгаа. Зүгөөр манай орондо империалистнуудай сэрэг дайгаар орожо, капитализмые дахин тогтоохо аюул үшөөл бии зандаа һэн. Тиимэ хадаа СССР дотор социализм эсэслэн илаба, диилдэшэгүй хүсэтэй болобо гэхын аргагүй бэлэй.

Манай орон дотор социализмын эсэслэн илахын тула ондоо хэдэн оронуудта арадай засаг тогтоогдохо, капиталистическэ хүреэлэлтэ үгы хэгдэхэ, дэлхэй дээрэ социализмын хүсэн бүри ехэ болохо ушартай байгаа.

Дэлхэйн империалистнууд манай орондо добтолон орожо, социализмые хүсээр дарахыень фашистска Германиие тухирһан юм. Зүгөөр дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ социализм диилдээгүй, харин хүсэеэ нэмээһэн байна.

Манай орон дотор социализмын гүйсэд илаһанай ашаар Советскэ гүрэн айхабтар ехэ хүсэтэй байжа, фашистска Германиие дайгаар дараха ябадалда тол үүргэ дүүргээ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ газар дэлхэй дээрэ айхабтар ехэ хубилалтанууд болоо.

Зүүн Европын хэдэн оронуудта, агуу ехэ Хитад орондо, хойто Корейдэ ба Вьетнамда социалистическэ революци илажа, арадай засаг тогтоогдобо. Иигэжэ дэлхэйн социалистическэ лагерь бии болоо. СССР-ые тойроһон капиталистическэ хүреэлэлтэ үгы хэгдээ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр империализм ехээр һулараа. Хэдэн оронуудта социализм тогтоһонһоо гадна, колонинууд болон бэеэ даагаагүй байһан оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн ехээр дэлгэржэ, олон оронуудһаа империалистнууд намнагдаа. Колониальна гурим бутаран һалажа байна.

Эдэ оронуудай ажалшад, социализмын лагериин оронуудай арад зондо адли, эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ. Эдэ оронуудта хамтадаа 1,5 миллиард хүн зон һууна.

Империалистическэ оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн улам хүсэтэй болоһон, коммунистическэ ба ажалшадай партинууд арад зоной дунда бүри ехэ нүлөөтэй болоһон байна.

Гадна империалистическэ оронууд хоорондоо зүрилдөөтэй байдаг.

Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо үнгэрһэн сагта социалистическэ оронууд ажахыгаа түргэнөөр хүгжөөжэ, хүсэеэ улам нэмээбэ. Мүнөө эдэ оронууд дэлхэй дээрэ гаргагдадаг продукциин гурбанай нэгэ хубиие бүтээнэ. Социалистическэ оронуудай ажахын түргэнөөр ургадаг тула, долоон жэлһээ эдэ оронууд дэлхэйн үйлэдбэриин хахадһаа ехые гаргадаг болохо.

Социализмын лагериин оронууд дэлхэйн газар дайдын дүрбэнэй нэгэ хубиие эзэлдэг, тэндэ дэлхэйн хүн зоной гурбанай нэгэ хуби—1 миллиард зон һуудаг гээшэ.

Социалистическэ оронууд хоорондоо тон эбтэй һайнаар ажаһуудаг, бэе бэедээ һайн һанаагаар туһалдаг, хоорондоо таһаршагүй холбоотой байдаг.

Социализмын оронуудай ажахын амжалтатайгаар хүгжэһэнэй ашаар тэдэнэй сэрэгэй хүсэн эрид ехээр ургаа. Мүнөө Советскэ Союз дэлхэйн бүмбэрсэгэй алишье хубида хүрэжэ ошохо баллистическэ ракетэ бүтээнэ.

Дэлхэйн социализмын системын хүсэн аргагүй ехэ болоо, харин тиихэдэ империалистическэ лагериин хүсэн холо һулараа. Империалистическэ, тэдэнэй дахуул оронуудта миил 500 гаран миллион зон һууна.

Иигээд байхада, мүнөө дэлхэйн социалистическэ лагерь диилдэшэгүй болобо. Империалистнуудай дайгаар оробол, СССР болон бусад социалистическэ оронууд дайсадаа дараха түгэс хүсэтэй. Гадна мүнөөнэй байдал дээрэһээ харахада, дэлхэйн шэнэ дайн заатагүй болохо юм гэхээр бэшэ. Дайн түймэрые эхиндэнь сараха хүсэн бии.

Манай орон дотор, мүн ондоошье социалистическэ орон дотор капитализмые дахин тогтоожо шадаха хүсэн гэжэ байхагүй. Ушар иимэһээ КПСС-эй XXI съезд дээрэ Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ: «Советскэ Союз дотор капитализмые һэргээн бодхоохо аюул гэжэ байхагүй. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, **социализм гансашье хүсэд дүүрэн бэшэ, мүн эсэслэн илаа».**

***

Иимэ ехэ илалтаараа зоригжоһон советскэ арад КПСС-эй XXI съездын табиһан түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө, коммунизмын материально-техническэ база байгуулхын түлөө тэмсэжэ байна. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ эхилбэ. Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ промышленность болон хүдөө ажахымнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа түргэнөөр ургажа байна. Советскэ наука болон техникэ гайхамшагта илалта туйлаба. Түүхэдэ анха түрүүн советскэ ракетэ Һара хүрэбэ, атомна ледокол баригдаба.

Социализм алишье талаараа булюу хүсэтэй байһанаа үдэр бүри харуулжа байна. Капиталистическэ системэтэй амгалан ёһоор мүрысэхэдөө социализмын лаб илахань дамжагүй.

Советскэ Союзай бүхы арадууд Коммунистическэ партиингаа ударидалгаар коммунизм тээшэ найдамтайгаар дабшажа ябана.

Г. Л. Санжиев, түүхын эрдэмэй кандидат.

Алексей БАДАЕВ

Хоёр шүлэг

1.

Хүсэтэ моторнуудай
дээрэшни хүнхинэхэдэ,
Хэрэгсээхэгүйш, өөдөө
хазагад гэн халта.
Юрэдөө самолёт
хоридохи зуунжэлдэ
Юрын лэ үзэгдэл
болоһониинь элитэ.
Агаараар ниидэлгэ
байдалдамнай нэбтэрээ,
Автобусаар, поездоор
ябаһандал дадаабди.
ТУ-гэй креслэ дээр
дууриаад һэритэрээ
Түбэггүйгөөр холые
үльгэрэйхидэл агшаанабди.

2.

Толидол нюруутай
аэродромой хушалга,
Тойроод хүреэлээтэй
үнгын галнуудаар.
Заримдаа прожекторнүүд
огторгойе шалган,
Зүһэнэ харанхые
гэрэлэй хутагаар.
Урилдаанда уягдаһан
эмниг хүлэгүүдтэл,
Урагшаа дүүлинэ,
собхорно истребительнүүд.
Оронойнгоо захирбал,
габьяата хэрэгүүдтэ
Ошохоёо дэгдэхээр
хэзээдэшье бэлэнүүд.

Нүхэдэйнгөө урда...

Улан-Удын судна заһабарилдаг заводой хүдэлмэришэд һаяшаг улаан буландаа суглараад, ажалдаа хойрог нобшоор хандадаг, архи уудаг, ажалай гурим сахидаггүй хэдэн хүниие нүхэрэй ёһоор сүүдлэбэ.

Дархан Иван Петров энэ заводто ажаллажа эхилһээр тиимэшье үнинэй бэшэ юм. Теэд ажалдаа хойрог нобшоор, харюусалгагүйгөөр хандадаг, даабаряа дүүргэдэггүй, тиихэ мүртөө ходо архи уудаг, хүдэлмэридөө хожомдожо ерэдэг байба. Петровой гаргадаг тааруугүй ябадал тушаа цехын суглаан дээрэ хэдэн удаа хэлсэгдэһэн, директорэй зүгһөө шанга донгодолго соносхогдоһон юм. Нүхэр Петров суглаан бүхэндэ «болибоб, хайрлыт» гэжэ мэдүүлээд, тэрэнээ үглөөдэрынь мартажа, хуушанайнгаа харгыгаар хадуурдаг байшоо.

Тэрэшэлэн комсомолшууд Ягодинский, Тетушкин гэгшэд нэгэ нүхэртөө ошожо сэнгээд бусаха замдаа үйлсэдэ һогтуу хүнэй хэбтэхые обёорһон байгаа. Һогтуу хэбтэһэн Таракановскиие гэртэнь үдэшэхын орондо тэрэнэй хармаан уудалжа, 40 түхэриг мүнгэ, «Маяк» маркын часыень абаад ябашаһан байбад. Эдэнэр олоһон олзоёо зуурандаа архи болгожо ууһан, харин часыгаа наймаалжа үрдингүй баригдаһан байна. Өөһэдынгөө хэһэн гэм зэмые нүхэдэйнгөө урда мэдэрээд, хуулиин харюусалгада бү хабаадуулыт гэжэ нүхэдөө гуйгаа.

Дүрбэдэхи зэмэтэн—механическа цехын токарь, олон үхибүүдэй эсэгэ Трифонов нүхэдэйнгөө урда зогсобо. Трифонов Петровтол адляар архиин хорхой залгижа, ажалдаа ерэдэггүй, гэртээшье хонодоггүй болоһон байгаа.

Сүүд дээрэ хори гаран хүн үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ эдэ нүхэднай заһарха бэзэ, заводойнгоо, мүн нүхэдэйнгөөшье нэрые гутаахагүй бэзэ гэжэ найданабди гэбэ.

Харгыгаа алдаһан эдэ дүрбэн шангаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, хойшодоо элдэб ааша гаргахаяа болёобди гэһэн тангариг үгэбэ.

Д. Юмдылыков.

Фенологой тэмдэглэл

Шубуудай ниидэлгэ

Байгал шадар намарай тэмдэг үзэгдэжэ, элдэб мододой алтан шара үнгөөр бүрхөөгдэхэ үедэ республикымнай газар дээгүүр янза бүриин шубууд урда зүгые шэглэн ниидэдэг байна. Эгээл энэ үеэр нуур, сөөрэмүүдтэ галуун, нугаһан дүүрэжэ эхилдэг.

Харалган хүйтэн үбэр шанга һалхинда туугдаһан галуунууд Сэлэнгэ мүрэнэй адагта, Баргажан нютагай таряалангай талмайнуудта олооро һуужа амардаг, үл хоол залгадаг юм.

Манай энээгүүр октябриин хахад хүрэтэр ниидэн гарадаг галуун, нугаһад Хитадай Арадай Республикын газар дээгүүр урдадаг Хуанхе мүрэнэй эхеэр үбэлжэдэг байна.

Монголой Арадай Республикын урда захаар үбэлжэдэг алаг туун октябриин хорёод хүрэтэр таряалангай талмай дээгүүр олооро һуудаг юм. Эдэ шубууд саһа багатай жэлдэ Зэдэ, Сэлэнгэ мүрэнэй арал шугынуудаар үбэлжэдэг. Урда зүг руу ниидэдэг шубууд амарангүйгөөр хэдэн зуун модо газарые гаталан дабадаг. Жэшээнь, алагтуунууд час соо 61 километр, нугаһан—72—91 километр, галуун — 69—91 километр, хараасгай—100—120 километр ниидэдэг байна. Холын замда зоридог шубуудай олонхинь 200—300 метр дээгүүр ниидэдэг. Жэжэ шубууд 100 метр шахуу үндэртэ ниидэдэг байха. Октябриин хахадаар урагшалдаг бүргэдүүд хадануудые зубшан ниидэдэг юм.

Манай республика дотор үбэлжэдэг шубууд хүйтэнэй боломсоор таряалангай талмай руу дүтэлдэг. Тэдэ шубуудай тоодо торхируу, хүдүү гэхэ мэтые нэрлэмээр. Зарим шубууд модоной холтоһондо эшээлһэн хорхой шумуулнуудые түүжэ эдидэг. Үглөөнһөө үдэшэ болотор ой модо сууряатуулдаг тоншуулнууд намарай нэгэ удэр 60 шахуу модоной борбоосгой үлтилжэ, үрэһыень эдидэг гэжэ эрдэмтэд тодорхойлһон байна.

Октябрь һарада хойто оронһоо олон шубууд ерэжэ, манай эндэ үбэлжэдэг. Тиимэ жэжэ шубуудай зариманиинь хулганаа барижа эдидэг юм.

И. Котов.

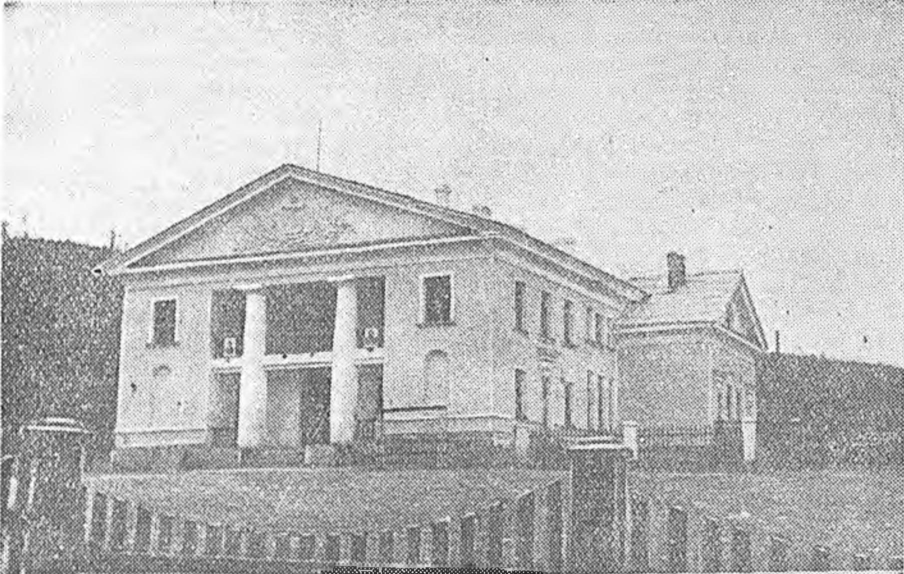

Зэдын комбинадай Холтосон руднигай хүдэлмэришэдэй тосхон жалһээ жэлдэ болбосон түхэлтэй болоно. **Зураг дээрэ:** Культурын шэнэ байшан.

А. Бадаевай фото.

Хилын саанаһаа

СССР-эй партийно-правительственна делегациин ГДР-тэ ошоод байһан тухай

ГАЛЛЕ, октябриин 10. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын 10 жэлэй ойе һайндэрлэлгэтэй дашарамдуулан, ГДР-тэ ошоод байһан советскэ партийно-правительственна делегаци үсэгэлдэр үдэшэ Галле городто ерээ. Энэ промышленна городой ажалшад советскэ айлшадые халуунаар угтаа. Олон түмэн хүн зон үйлсэнүүдтэ гараа. Тэдэнэр «Фрейндшафт — хани барисаан!», «Ура!» хашхаралдажа, советскэ делегациие амаршалаа.

Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин окружной комитет, мүн окружной Совет үдэшын сайлалга хэжэ, советскэ партийно-правительственна делегациие хүндэлөө.

ХЕТШТЕДТ, октябриин 10. (ТАСС). Ф. Р. Козлов түрүүтэй Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци Галле округой ажалшадай байдалтай танилсалгаяа мүнөөдэр үргэлжэлүүлээ. Эйслебен гэжэ горнягуудай городто үдын урда тээ делегаци ерэбэ. В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые табилгын ёһолол эндэ болоо. Энэ ёһололдо городой хэдэн олон мянган ажалшад хабаадалсаа.

Удаань делегаци Хетштедт ошожо, эндэхи прокатна заводые хараһан байна. Делегациин ерэһэнтэй дашарамдуулан заводой ажалшадай ехэ митинг болоо.

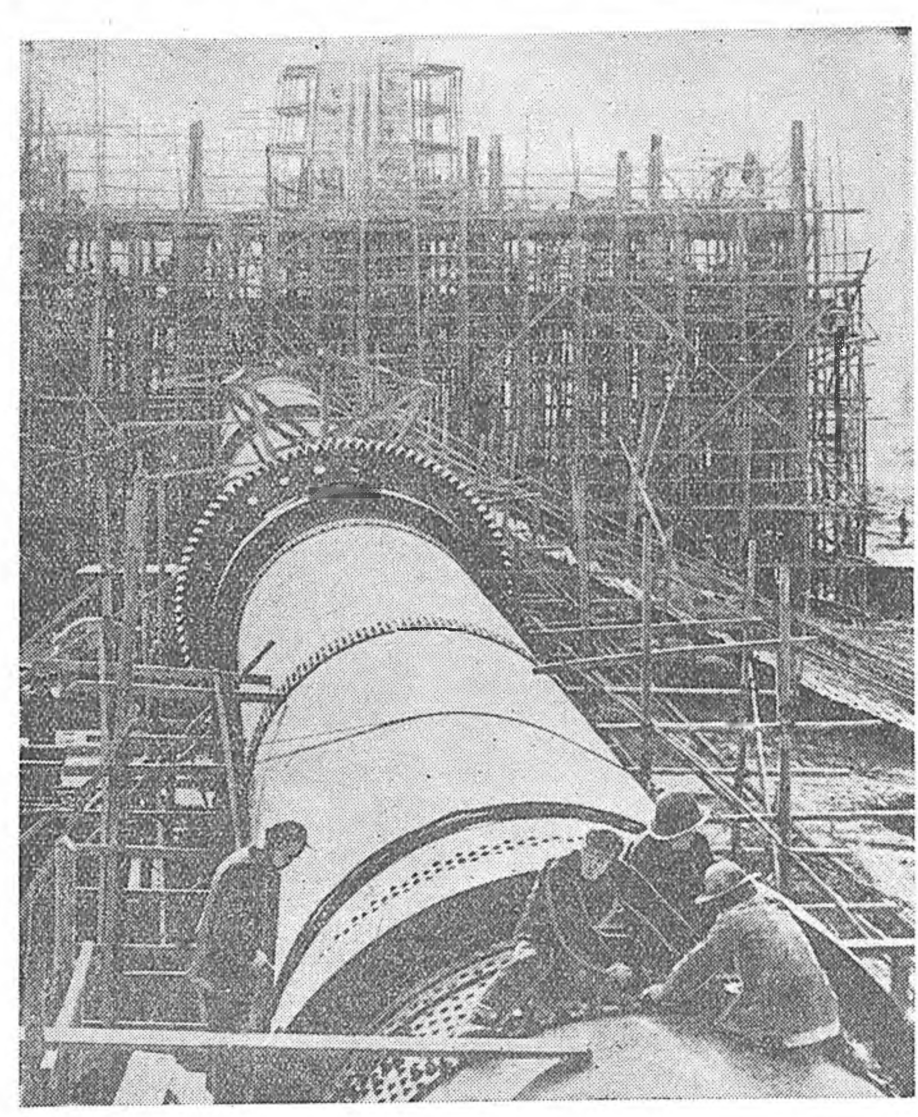

Хитадай Арадай Республика. Аньхоэй провинцида жэл соо 300 мянган тонно цемент гаргаха завод баригдажа байнхай. Энэ хадаа провинци доторхи эгээн томо оньһожоруулагдаһан цементын завод болохо юм. **Зураг дээрэ:** заводой барилга.

Синьхуа агентство.

США-эй Коммунистическэ партиин съезд болохонь

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 10 (ТАСС). «Уоркер» газетын мэдээ сэһэнэй ёһоор партиин ээлжээтэ XVII съездые декабриин 10-һаа 13 хүрэтэр Нью-Йорк городто зарлаха гэжэ Холбоото Штадуудай Коммунистическэ партиин национальна комитет шиидхээ. Съездтэй дашарамдуулан, национальна комитедэй гаргаһан уряа дотор, тусхайлба нигэжэ хэлэгдэнэ: «Бүгэдэ нииты эб найрамдал хангахада мүнөө бүри таарамжатай боложо байна. Премьер Хрущевой манай орондо һаяхан айлшалһан, президент Эйзенхауэрай Советскэ Союзда айлшалхаяа байһан ушар эдэ найдабаринуудые бодотоор бэелүүлхэ арга олгоно. Манай эхэ оронойхид бүхы оронуудай арадууд шэнги бүгэдэнииты эб найрамдал хангаха энэ һайн һайхан зорилго бэелүүлхые ехээр эрмэлзэнэ».

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сесси

(Генеральна Комитедтэ)

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 10 (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн Генеральна Комитедэй заседани үсэгэлдэр үдын хойно бололожо, сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаха нэмэлтэ пунктнуудые: радиациин үбшэнтэй тэмсэхэ талаар научна шэнжэлэлгэнүүдые бүхы оронуудай зүгһөө урмашуулха тухай (БССР-эй делегациин дурадхал); ООН-эй библиотекэ — Фордын нэрэмжэтэ фондын бэлэг (ООН-эй генеральна секретариин дурадхал), тиихэдэ «Түбэд тухай асуудал» гэдэг (Малайн, Ирландиин делегацинуудай дурадхал) зүбшэн хэлсээ.

Түрүүшын хоёр асуудалые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ Генеральна Комитет нэгэн дуугаар һанамжалан дурадхаа.

«Түбэд тухай асуудал» гэдэгээр ехэ арсалдаан болоһон байна. Дурадхалай авторнууд Малайн болон Ирландиин түлөөлэгшэд комитедэй заседани дээрэ уригдажа, түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ уласхоорондын оршон байдал һайжаруулха зорилгоор иимэ дурадхал оруулаабди гэжэ хэбэртэйгээр хэлэһэн байна. Удаань США-гэй, Англиин болон тэдэнэй тала баридаг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд энэ дурадхалые дэмжээ.

Советскэ Союзай, Румыниин, Чехословакиин, Индонезиин, Либериин делегадууд тус асуудалые зүбшэхэ зүйлдэ оруулхые бурушааха зуураа, тэрэнэй авторнууд хамгаалагшадтань шанга харюу үгэхэ зуураа, ямар зорилгоор иимэ дурадхал оруулһыень үнэмшэлтэйгөөр элирүүлэн харуулаа.

Гэбэшье, Генеральна Комитет «Түбэд тухай асуудал» гэдэгые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ Генеральна Ассамблейдэ һанамжалан дурадхаһан хуули бусын шиидхэбэри дуунай юрын олонхёор гаргаһан байна.

Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин долоодохи съезд

ТОРОНТО, октябриин 10. (ТАСС). Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин долоодохи съезд үсэгэлдэр эндэ нээгдээ. Съезд комиссинуудые һунгаа, зүбшэхэ зүйлнүүдээ баталан абаа.

Гол шухала политическэ элидхэлые Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин генеральна секретарь Тим Бак хэбэ.

Тим Бак элидхэлэйнгээ эхиндэ уласхоорондын байдалай асуудалнуудта тогтоод, саашань дотоодын асуудалнууд болон Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Элидхэлэй дүүрэһэнэй һүүлээр Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин национальна гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн Л. Моррис Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй съездэ эльгээһэн амаршалгын телеграммые уншаа.

КАНАДЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ПРОГРЕССИВНЭ ПАРТИИН НАЦИОНАЛЬНА СЪЕЗДДЭ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин VII национальна съездын делегадуудта хани халуун аха дүүгэй амаршалга хүргөөд, амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыень съездэ хүсэнэ.

Ажалшадай социальна болон демократическа эрхын түлөө, оронойнгоо национальна аша туһын түлөө, арадуудай хоорондын эб найрамдал болон хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин, фермернүүдэй, түрүү интеллигенциин нэгэдэмэл ябуулга хангахын тула Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ парти ехэ оролдолго гаргана. Марксизм-ленинизмын агууехэ һургаалда үнэн сэхэ байдаг Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ парти ревизионистнуудта сохилто үгэн, өөһэдынгөө зэргые соёл сурталай болон эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр хэнэ.

Өөрынгөө хүсые саашадань ургуулан бэхижүүлхэ, эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин болон бүхы ажалшадай нэгэдэмэл ябуулгые эмхидхэхэ хэрэгтэ амжалта туйлахыень Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партида Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет хүсэнэ.

Канадын Хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ парти мандаха болтогой!

Канадын болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет.

Энэ аха дүүгэй амаршалгые съездын делегадууд хүл дээрээ зогсожо, удаан саг соо альга ташан угтаа.

Хитадай, Польшын, Чехословакиин, Болгариин, Румыниин, Индиин, Вьетнамай, бусад олон оронуудай аха дүү коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай амаршалганууд уншагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Индонезидэ ерэбэ

ДЖАКАРТА, октябриин 10. (ТАСС). Индонезиин парламентын түрүүлэгшэ Сартонын уряалаар, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов түрүүтэй, СССР-эй Верховно Соведэй делегаци мүнөөдэр «ТУ-104» самолёдоор Джакартада ерээ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

БУЛЮУ ҺАЙНИИНЬ АРСАШАГҮЙ

Түбинүүд хоорондохи автоматическа станцитайгаар замбуулин соогуур дабшаха гурбадахи ракетые табилга, тэрэнэй илалта түгэлдэрөөр ниидэлгэ бүхы дэлхэйе һонирхуулаа. Совет хүнүүдэй шэнэ асари ехэ илалтые хүн түрэлтэнэй омог дүүрэнээр хүлеэн абаһаниинь хилын саанахи олон тоото мэдээсэлнүүд дотор эли тодоор харагдана. «Совет хүнүүдэй ухаан бодолой түгэс илалта», «Замбуулин дэлхэйе шэнжэлэлгэдэ үзэгдөө дуулдаагүй шата нээгдэбэ», «Ородой лунник—гайхалтай ушарал» гэхэ мэтээр олон оронуудай хэблэл замбуулин соогуур дабшаха 3-дахи советскэ ракетын амжалтатайгаар ниидэжэ ябаһан тухай бэшэнэ.

Гэбэшье хилын саанахи зарим хэблэл совет арадай агууехэ баатаршалгаар баясаагүйнь мэдээжэ. Баруун оронуудай хэблэлдэ, нэн түрүүн Америкын хэблэлдэ, голхорһон мэдээсэлнүүдые ушаржа болоно. Советскэ Союз США-е хэзээдэшье хүсэхэгүй гэжэ хэдэн арбаад жэлэй туршада шашажа байһан хүнүүдэй манай оронһоо капиталистическэ энэ эгээн томо гүрэнэй гээгдэһэн тухай мэдэрхэнь мүнөө бэрхэшээлтэй байхань зүбтэй. Теэд баримтануудһаа холо хаана ошожо болохоб. Ракетнэ техникэ бүтээлгэдэ хабаатай Америкын зарим бүлэг хүнүүдые ямар һанал бодол мүнөө ээлжэжэ байһан тухай Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын корреспондент Уэббын мэдээсэл элишэлэн тодорхойлно. Америкын гол шухала ракетнэ полигоной оршодог Канаверал дээрэһээ энэ корреспондент замбуулин соогуур дабшаха советскэ 3-дахи ракетын табигдаһанай үглөөдэр иигэжэ мэдээсээ һэн: «Эндэхи хүнүүдэй уйдхарай алтан байгаа гээшэ һаань, мүнөөдэр Канаверал ольторог дээрэ баяжаха арга байгаа».

Баруун оронуудта советскэ ракетын гансахан асари ехэ хүсэ шадалдань бэшэ, мүн СССР-тэхи прибор бүтээлгын, тоо бодолгын техникын тон ехээр хүгжэһэн тухай онсо анхарал хандуулагдана. «Совет ороной эрдэмтэд ракетын дабшаха замые тон зүбөөр хэлэжэ үгөө» гэжэ «Нью Сайнтист» гэжэ Англиин журналай научна редактор Том Марджерисон заана.

Хоёр жэлэй саада тээ, дэлхэйн хэмэл одониие Советскэ Союзай түрүүшынхеэ табяад байхада, энэ хадаа гэнтын амжалта гэжэ буржуазна пропаганда баримталан хэлэхээ һэдээ һэн. Теэд мүнөө манай ороной газар дээрэһээ замбуулин соогуур дабшаха ракетэнүүд хойно хойноһоо һубарин ниидэжэ байхадань, манай амжалтануудые миил гэктын ушар бэшэ гэжэ мэдэрһэн мэдээнүүд баруун оронуудай хэблэлдэ бүри олошоржо байна. «Ородууд техникынгээ һүр хүсые дахин харуулба. Эрдэм ухаанай үндэр туйлалтые баруунайхид дахин хараба. Россидахи наукын хүгжэлтын мүнөө сагай хэмжээн хадаа туйлай ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин, урдахи зорилгоёо, хэрэгтэй зэбсэг хэрэгсэлээ гүнзэгыгөөр ойлгожо байһанай үрэ дүн мүн» гэжэ. Италиин «Пополо» газетэ бэшэнэ.

Совет ороной наука болон техникын булюу һайн тухай хэлэхэ зуураа, энэ хадаа общественнэ түрүү системэ—социализмын булюу һайнай үрэ дүн гэжэ мэдэрхэеэ буржуазна хэблэл айна. Энээниие баруун оронуудай пропагандын хэдышье нюуха гэжэ оролдоошье һаань, имагтал хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалые усадхаһан социалистическэ общество хадаа хүнэй ухаан бодолой бүхы талаараа хүгжэхэ хэмжээлэшэгүй ехэ арга боломжо олгоно, үльгэр туужые бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга хүндэ олгоно гэжэ дэлхэйн арадууд ойлгодог боложо байна.

ЕВРОПОДОХИ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТОН ШУХАЛА ТУЛГУУРИ

Үнгэрһэн долоон хоногто немец арад, социалистическэ оронуудай бүхы ажалшад, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүнүүд Германиин Демократическа Республикын 10 жэлэй ойе тэмдэглэбэ. Энэ алдарта ойе һайндэрлэлгэ уласхоорондын бага бэшэ удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, ГДР-ые—Германиин хүдэлмэришэд, таряашадай түрүүшын гүрэниие байгуулга гансашье немец арадай түүхэдэ бэшэ, мүн бүхы Европын түүхэдэ эрид хубилалта хэһэн хэрэг мүн. Арбан жэлэй саада тээ немецкэ газар дээрэ арадай гарта засаг барюулһан түрүүшын гүрэн байгуулагдаа һэн. Сүлөөтэ эрхэеэ олоһон немец арад Германиин империализмын ээзэрхэг түримхэй политикые хэтэдэнь болюулжа, ороноо эб найрамдалай, социализмын харгы замаар абаашаха гэһэн зорилго урдаа табяа бэлэй.

Германиин амгалан тайбанаар, демократическа ёһоор хүгжэхэ хэрэгтэ эсэргүү байһан дайсад ГДР-тэ хоро хүргэхэ, «мэдэрхэгүй» гэжэ ехэ оролдоһон байгаа. Иимэ зорилгоор залуу республикые мэдэрэнгүй байха гэһэн политика зорюута ябуулаа. Теэд энэншье һайн аша үрэ үгөөгүй. Баруун Германиин, мүн бусад баруун оронуудай хархисуудай хэдышье оролдоо һаань, Германиин Демократическа Республика амжалтатайгаар ургажа, хүгжэжэ байна. Мүнөө ГДР промышленна продукци гаргаха талаар Европодо табадахи һуури эзэлнэ. Капиталистическэ хүгжэнги гүрэнүүд болохо Итали Швеци хоёрые энэ талаар урид гаранхай.

Мүнөө ГДР-эй ажалшад арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлжэ оробо. Тэдэнэр ойрын хоёр жэлэй туршада хүн бүхэндэ хүртэхэ шухала эд бараа хэрэглэхэ талаар Баруун Германиие хүсэөд, ахижа гараха гэһэн зорилго урдаа табинхай.

ГДР-ые бусад оронуудһаа таһалха гэһэн баруун оронуудай зарим бүлэг хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлгэ бүтээгүй. ГДР—социализмын дэлхэйн лагериин бата бэхи, таһаршагүй хубинь мүн. Тиимэһээ тэрэниие бусад оронуудһаа таһалха гэжэ хэлсэһэнэйшье хэрэггүй.

ГДР-эй уласхоорондын нэрэ хүндэнь нэн түрүүн Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдалые хангахын түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй дүүргэжэ байһан үүргэ дээрэһээ тодорхойлогдоно. Германиин Демократическа Республикые байгуулһан ушар Европодохи, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай лагериие бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ аша туһатай байгаа. ГДР тогтоһон түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо бүхы немец арадай национальна эрилтые хамгаалжа байна. ГДР-эй правительство мүнөө байһан немецкэ хоёр гүрэнүүдые бэе бэедэнь дүтэлүүлжэ, Германиин конфедерациие байгуулжа, Германиие нэгэдүүлхэ тухай мүнөө сагай эрхэ байдалда эгээн таарамжатай түсэб дурадхаһан юм. Советскэ Союзтай, социалистическэ бусад оронуудтай суг хамта ГДР нэн түрүүн Германитай эбэй договор баталхын түлөө, Баруун Берлиндэхи байдалые гуримшуулхын түлөө тэмсэнэ. «Германиин Демократическа Республика арбан жэлэй туршада оршохо зуураа, Баруун Германиин милитаризмын болон реваншизмын һэргэлгэдэ эсэргүү тэмсэлдэнь Германиин арадай бүхы түрүү хүсэнүүдэй бата бэхи түшэг тулгуури болоо. Шэнэ дайнай аюулда эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ зуураа, Германиин Демократическа Республика Европодохи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай тон шухала тулгуури болоо, бүхы дэлхэйн найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэдэг, хүндэлүүлдэг болонхой», гэжэ ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ Н. С. Хрущевой, К. Е. Ворошиловай эльгээһэн амаршалганууд соо онсолон тэмдэглэгдээ.

Иимэ мэдүүлгые баруун оронуудай бүлэг хүнүүдэй тоохогүйнь гагүй. Арбан жэлэй ойн урда хэнэ ГДР-ые мэдэрхэгүй гэһэн политика ехэхэн хохидолдо ороо. Советскэ Союзай шанга эрилтын үрэ дүндэ, дэлхэйн олониитын эрилтээр баруун оронууд Женевэдэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ ГДР-эй хабаадалгые зүбшөөрхэ баатай болоо һэн. Энэ хадаа ГДР-ые бодото дээрэ мэдэрһэн, Германида хабаатай асуудалые ГДР-эй тэгшэ эрхэтэй хабаадалгагүйгөөр шиидхэхын, зүбшэн хэлсэхын аргагүй гэжэ ойлгоһон ябадал болоно.

Арбан нэгэдэхи жэлээ хүгжэлтын шатадаа Германиин Демократическа Республика түгэс хүсэтэй эхилээ. Тэрэнэй дотоодын, гадаадын байдал хэзээ хэзээнэйхиһээ бэхи. Советскэ Союзтай, социалистическэ лагериин бүхы оронуудтай суг хамта ГДР Германиин арадай агууехэ хүбүүд Карл Маркс, Фридрих Энгельсын нээжэ үгэһэн харгыгаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябана.

Н. ЧИГИРИН.

Редакторай орлогшо С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01166. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5081.